

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านวังรางน้อย หมู่ที่ 9 ตำบลมะเกลือเก่า
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวฉัตรทิภา

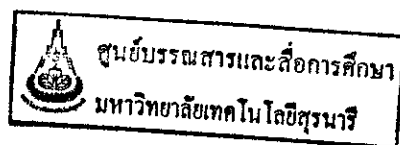
โจนส์ตันทิยะ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

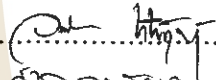
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชรรณถาวร)

กรรมการสอบ

.....
(รศ.ดร. อาสนา นศ.คศ.)

.....
(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

- 9 ต.ค. 2545

บทคัดย่อ

ฉัตรทิศา โชนสันเทียะ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านวังรางน้อย หมู่ที่ 9 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธรรมถาวร , 115 หน้า

การศึกษาประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้าน
 “บ้านวังรางน้อย” หมู่ที่ 9 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือน
 ธันวาคม พ.ศ. 2544 - กันยายน พ.ศ. 2545 ที่ใช้รูปแบบความคิดเชิงระบบ “ซีพีพีโมเดล” (CIPP
 Model) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ใช้แบบสอบถาม
 แบบสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชาคม และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใน
 เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นการบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ใน
 ประเด็นที่กำหนด

การศึกษาดังนี้ พบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯ เป็นไปตามระเบียบสำนัก
 นายกรัฐมนตรี มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านฯ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2544 มีคณะกรรมการ กอง
 ทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 15 คน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 145 คน และเมื่อได้รับโอนเงิน 1 ล้าน
 บาท ได้จัดสรรให้สมาชิกกู้ยืม จำนวน 64 ราย รวมเป็นเงิน 819,000 บาท ผู้กู้ได้นำเงินไปประกอบ
 อาชีพเกษตรกรรม (ทำไร่มันสำปะหลัง , เลี้ยงโคนม) จำนวน 59 ราย ค้าขาย จำนวน 4 ราย
 และบริการซ่อมรถจักรยาน-จักรยานยนต์ จำนวน 1 ราย ปัจจุบันมียอดเงินคงเหลือ 352,728.46 บาท
 การบริหารจัดการกองทุน ที่ดีจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จึงจะประสบความสำเร็จได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
 ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ธรรมถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์มรรย , รองศาสตราจารย์ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- นายอำเภอสูงเนิน ปลัดและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า พัฒนาการอำเภอสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และพี่น้องชาวบ้านวังรางน้อย ที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ฉัตรทิวา โจนสันเทียะ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	6
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน.....	10
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	13
7. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล.....	15
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 18	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	20
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	22
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	24
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	28
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	40
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	45
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	46
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	47
บรรณานุกรม.....	51
ภาคผนวก ก. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	52
ภาคผนวก ข. แบบฟอร์มเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน.....	82
ภาคผนวก ค. แผนที่.....	102
ภาคผนวก ง. ภาพกิจกรรม.....	105
ประวัติผู้ประเมินโครงการ.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามวัย.....	29
2 แสดงการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน.....	30
3 แสดงครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง.....	30
4 แสดงวิชาที่ครูบ้านวังรางน้อยจบการศึกษา.....	31
5 แสดงจำนวนชั้นเรียนและจำนวนนักเรียน.....	31
6 แสดงรายได้ของประชากร.....	33
7 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	40
8 แสดงรายชื่อสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน.....	41

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตףเฟิลบีม.....	16
2	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตףเฟิลบีม.....	17
3	ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	21

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปัญหา ความยากจนเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของชนบทและชุมชนเมือง โดยกำหนดนโยบายเร่งด่วนจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้การพึงพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา หมู่บ้านวังรางน้อย หมู่ที่ 9 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 10 เดือน (เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 – เดือนกันยายน พ.ศ. 2545) และได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และยังเป็น การส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้ เมื่อจบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตทางหนึ่งด้วย อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านวังรางน้อย
- 2.2 เพื่อศึกษาทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย
- 2.3 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย
- 2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย
- 2.5 เพื่อประเมินประสิทธิภาพของผู้ใช้ในการนำเงินไปใช้ประกอบอาชีพ

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

(สารนิพนธ์, 2545 : 20) กล่าวถึง การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้เป็นการประเมินความสำเร็จของโครงการ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงาน ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด กรอบแนวคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ (System Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและประเมินโครงการ ได้แก่ ความคิดเชิงระบบ “ซิปปโมเดล” (CIPP Model) โดยอักษรมีความหมายดังนี้

C	:	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	:	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	:	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	:	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

แนวคิดของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

หลักการของแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการ คือ

- 1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
- 2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
- 3) เลือกวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
- 4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด

กรอบแนวความคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกออกเป็น 6 ส่วน คือ

- 1) การประเมินจุดประสงค์
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 4) การประเมินเพื่อการนำโครงการไปปฏิบัติ
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- 6) การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ ควรจะพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาทำความเข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงาน บร.1-บร.12 โดยวิธีการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การจัดเวทีประชาคม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4) นำข้อมูลมาจัดระบบ เรียบเรียง และตีความหมาย
- 5) นำเสนอข้อมูลในสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

- 1) ได้ทราบโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านวังรวงน้อย
- 2) ได้ทราบทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย
- 3) ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย
- 4) ได้ทราบปัจจัยด้านบวก และปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย
- 5) ได้ทราบผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงินกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลมาจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และประเมินเทคนิคการประเมิน มีดังนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็ก และเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาพร้อมเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการการเงิน กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรจะประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน รวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุน และการควบคุมดูแลกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้าน

2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการกองทุนฯ ต้องพร้อมทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันในส่วนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ และกองทุนสวัสดิการ

3) การติดตามและประเมินผลโครงการมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานเอง คณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงานกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพสูงสุด ภายได้ข้อบังคับแห่งข้อ 11 และบทบัญญัติในหมวด 8 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อคณะกรรมการ ได้อนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านแล้ว คณะกรรมการย่อมหมดอำนาจในการบริหารจัดการเงินกองทุน และจะเข้าแทรกแซงการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนมิได้

4) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชน พร้อมทั้งการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีคณะกรรมการ คณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งได้อีกในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในขณะที่กรรมการ ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้ง กรรมการ ซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นมาใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับตำแหน่งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 3 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตาม ข้อ2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 4 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 5 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงาน ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน

7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตาม ระเบียบนี้

8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการหรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 6 การประชุมของคณะกรรมการ วินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุโลม

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาและคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้มีประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 2 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ และคณะกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงเรื่องการจัดตั้งนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน

- 5) ดำเนินการ และประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลต่อคณะกรรมการ ดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากการกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

3.1 การประชุมตามวรรคหนึ่งผู้มาประชุมจะต้องมีครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้

3.2 เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกแล้วเสร็จ ให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาชนหมู่บ้านตลอดจนคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

3.3 ในส่วนของชุมชนเมืองให้ประธานคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้านตามวรรคแรก

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 2) เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

2) เป็นผู้ปฏิบัติคนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย

- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ
- 9) ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น วัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่ เรียกว่า “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านบ้านวังรางน้อย” ที่ตั้งกองทุน หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนดังต่อไปนี้

5.1. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน

- 2) เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ของสมาชิกในหมู่บ้าน
- 3) เพื่อส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์/ถือหุ้น แก่สมาชิกในหมู่บ้าน
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจของสมาชิกให้เป็นคนดี และมีคุณธรรมทั้ง 4 ประการ คือ มีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข และรู้จักสามัคคี

5.2 แหล่งที่มาของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) เงินกู้ยืม
- 3) ดอกผลที่เกิดจากเงินกองทุนในการกู้ยืม
- 4) ค่าสมัครสมาชิกและค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5) เงินฝากตั้งจะ/เงินรับฝาก/เงินค่าหุ้น
- 6) เงินสมทบจากสมาชิก
- 7) เงินบริจาค/เงินสนับสนุน/เงินอุดหนุน ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน
- 8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือ ภาระติดพัน

อื่นใด

5.3 คุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย

- 1) เป็นผู้ทำพักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านวังรางน้อยไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้มิมีนิสัยดองาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยกับหลักการของกองทุนหมู่บ้าน ฯ และสนใจในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย
- 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน บ้านวังรางน้อย
- 4) เป็นผู้ทีคณะกรรมการกองทุน บ้านวังรางน้อยมีมติเห็นชอบ ให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน ฯ เป็นสำคัญ
- 6) มีเงินฝาก/เงินฝากตั้งจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย
- 7) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 65 ปี

5.4 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย
- 2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 5.3 สามารถยื่นความจำนงค์หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ

กองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้เข้าเป็นสมาชิก

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย เป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่ง บุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

4) เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย พิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 5.3 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก ให้แจ้งบุคคลนั้นรับทราบภายในไม่เกิน 15 วันนับจาก วันที่คณะกรรมการมีมติอนุมัติรับเข้าเป็นสมาชิก

5.5. การขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
- 2) ลาออกและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนให้ลาออกได้
- 3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
- 5) ผ่าฝืนระเบียบของกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

5.6 การคิดค่าธรรมเนียม คณะกรรมการคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิก ทั้งที่เป็น ปัจเจกบุคคล กลุ่มและหรือองค์กรชุมชนเป็นราย ๆ ละสิบบาท

5.7 หุ่น ๆ หนึ่งมีมูลค่า ยี่สิบบาท

5.8 การชำระค่าหุ้น สมาชิกสามารถชำระค่าหุ้นโดยใช้เงินสด

5.9 เงินฝากจะต้องฝากทุกเดือน ๆ ละเท่า ๆ กัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่า ยี่สิบบาท และสูงสุดไม่เกิน หนึ่งพันบาท

5.10 สมาชิกจะพิจารณาบุคคลเข้าเป็นกรรมการกองทุน จำนวนสิบห้าคน

5.11 คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

5.12 กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ สองปี เมื่อครบระยะเวลาหนึ่งปี ต้องจับฉลากออกกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด

5.13 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
- 2) ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน ฯ
- 3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมอบหมาย

5.14 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ๑ ต้องจัดทำคำขอกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเพื่อขอความอนุมัติในลำดับต่อไป แต่วงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท แต่ถ้ามีวงเงินกู้เกิน 20,000 บาท ต้องเรียกประชุมสมาชิกร่วมกันพิจารณาอนุมัติ

5.15 การกู้เงิน ต้องส่งชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 1 ปี นับจากวันทำสัญญาไว้กับกองทุน อัตราดอกเบี้ย ทางกองทุนคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาท ต่อปี

5.16 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

- 1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละ 15
- 2) เป็นเงินประกันความเสี่ยงในอัตราร้อยละ 20
- 3) เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ในอัตราร้อยละ 10
- 4) เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการในอัตราร้อยละ 10
- 5) เป็นทุนศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 5
- 6) เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ๑ ในอัตราร้อยละ 30
- 7) เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกในอัตราร้อยละ 5
- 8) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านในอัตราร้อยละ 5
- 9) อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อยเห็นสมควรในอัตราร้อยละ 0

ร้อยละ 0

5.17 คณะกรรมการกองทุน จะจัดทำบัญชี เงินฝาก/เงินฝากสัจจะ/เงินหุ้น และบัญชีรายรับรายจ่าย ของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละหนึ่งครั้ง แล้วตีปิดประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย ให้สมาชิกได้รับทราบ

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนจะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท กรณีที่มีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิก เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

3) กรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนสองคนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการทราบ

4) คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก แล้วปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม ให้ผู้กู้ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

7) กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับกองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน

8) กรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือนำเงินไปใช้ในอกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระคืน เต็มจำนวนได้โดยทันที

กรณีกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้

1) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย ที่ประสงค์จะขอกู้เงิน ให้ยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้เงินอย่างชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย พิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท กรณีที่มีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิก เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

3) กรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนสองคนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการทราบ

4) คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 6 บาทต่อปีและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 4 บาทต่อปี เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวอย่างเปิดเผย

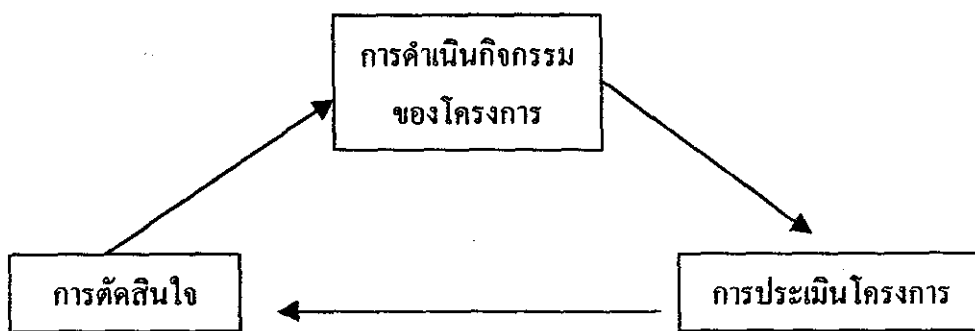
6) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย พิจารณาตามความเหมาะสม ให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา โดยต้องนำเงินไปชำระคืน ณ ธนาคาร

7) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย ดำเนินการตรวจสอบหาสาเหตุที่แท้จริง หากพบว่าเกิดจากเหตุอันสุดวิสัยของผู้กู้ ให้คณะกรรมการดำเนินการผ่อนผันตามที่เห็นสมควร แต่หากพบว่าเกิดจากการจงใจของผู้กู้ ให้คณะกรรมการดำเนินคดีกับผู้กู้ทันที

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบ CIPP Model คือ

7.1 แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพท์ของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม การประเมินเพื่อพัฒนา (2545 : 89-91) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

แผนภาพที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตฟเฟิลบีม

สตฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการ โครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

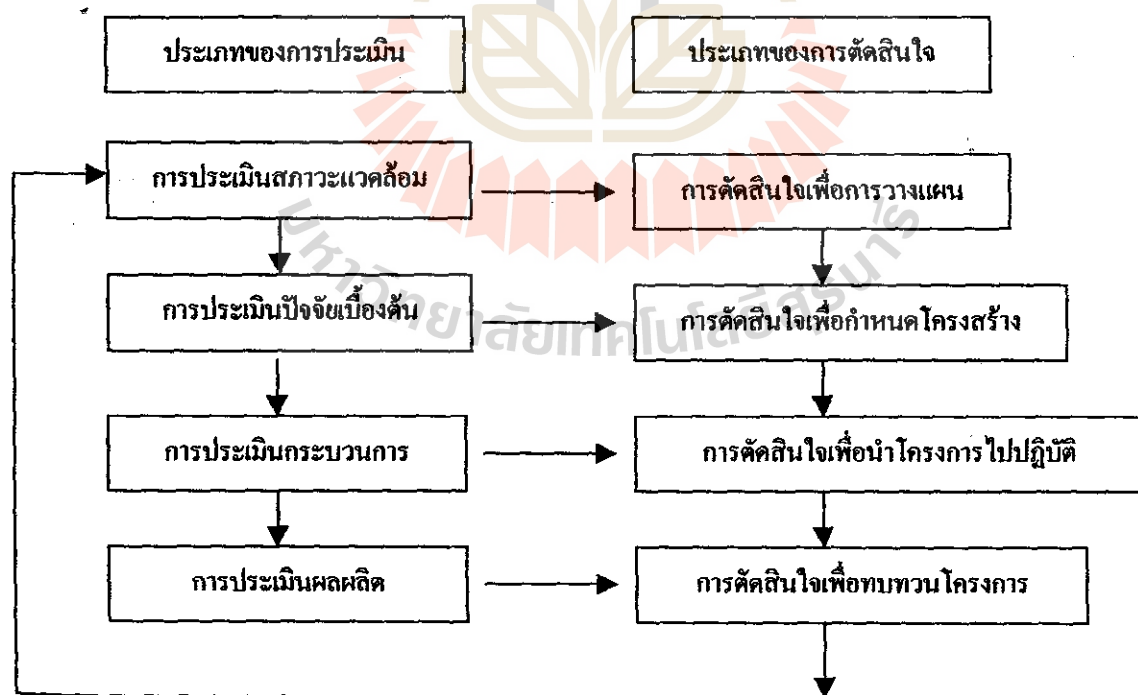
1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจาก การประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนด จุดประสงค์ของโครงการให้ สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตาม แผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจ ที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่ จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตีฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภท ของการประเมินกับการตัดสินใจดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

7.2 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) การประเมินเพื่อพัฒนา (2545 : 84) ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “ การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่ การประเมินทางการศึกษาไทเลอร์ ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ ตัดสินความสำเร็จของโครงการควรพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวมและมุ่งเน้นที่การ ประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

7.3 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model) การประเมินเพื่อพัฒนา (2545 : 84) การประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวม ข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้น เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา เช่น การศึกษากระบวนการ การวัดศักยภาพของผู้เรียน การวัดเจตคติการติดตามผล เป็นต้น นอกจากนี้ครอนบาค ยังได้นำ เสนอรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการเรียนการสอน “ Cronbach's Goal & side Effect Attainment Model ” ที่กำหนดหลักการว่า การประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนไม่ควรประเมินเฉพาะ จุดมุ่งหมายของโครงการเท่านั้น แต่ควรจะมีการพิจารณาประเมินผลกระทบข้างเคียงที่เกิดจาก โครงการด้วย

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการ ที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่าง ยั่งยืน ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึง เห็นสมควรให้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้ทุน การศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมิน โครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบาย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของนักศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่ง เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมี โอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควร ให้สถาบันการศึกษาในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยมี เนื้อหามุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครง

การ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตร” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เข้าไปช่วยเหลือ ส่งเสริม ติดตามประเมินผล เพื่อให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในชนบท
- 3) เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ
- 4) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

เป้าหมาย คือ ให้การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพ ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้น มีเครือข่ายการเรียนรู้ สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ผลประโยชน์ของโครงการ

- 1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม โดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท
- 2) ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป
- 3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริงดังที่กล่าวไว้แล้ว ในบทที่ 1 และบทที่ 2 เพราะฉะนั้นในบทที่ 3 จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Model) โดยวิธีแบบซิปป์โมเดล (CIPP Model : Context-Input-Process-Product) ซึ่งแบ่งการประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั่วไป ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

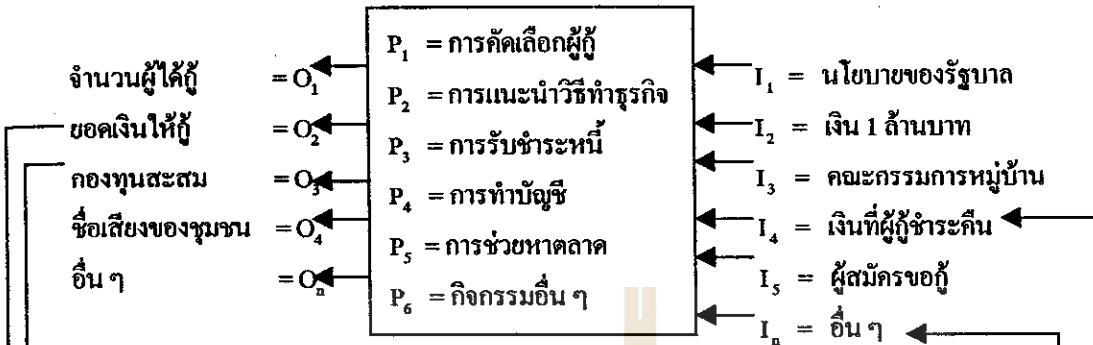
แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบ “ซิปป์โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลผลิต(O)

กระบวนการ(P)

ปัจจัยนำเข้า(I)

อาจถือเป็นหน่วยระบบ AA : **ทุนสะสมของหมู่บ้าน**

ทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (B1...Bn)

ปัจจัยนำเข้า (I)

กระบวนการ (P)

ผลผลิต (O)

อาจจะถือว่าเป็น หน่วยระบบ BB : **ทุนสะสมของแต่ละราย**

ทุนสะสมของเจ้าของ

บริษัท (C)

แผนภาพที่ 3 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภาพที่ 3 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ มีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ และมีผลผลิต ได้แก่ O ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชาชนของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(การประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 80) กล่าวถึง การสุ่มตัวอย่าง เป็นกระบวนการของการได้มาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างที่ดีจะมีผลสรุปที่ใกล้เคียงกันกับผลสรุปจากประชากรในการสุ่มตัวอย่างองค์ประกอบที่จะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดการสุ่มตัวอย่างที่ดี คือ

2.1 ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ผู้ประเมินจะดัดเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน ซึ่งได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านวังรางน้อย หมู่ที่ 9 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากการประหยัดเวลาและงบประมาณที่ต้อง

ใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มที่จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามพื้นที่ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกในกลุ่มที่มีคุณลักษณะหลายหลายแต่ในภาพรวมของกลุ่มที่ต่างกันจะมีลักษณะของกลุ่มที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

1) กลุ่มผู้นำ/ผู้รู้/ผู้ชำนาญ/บุคคลตัวอย่าง ในหมู่บ้านวังรางน้อย ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน อบต. ครู ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ฯลฯ ใช้แบบรายงาน บร. ต่าง ๆ ดังนี้

- แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง) ระดับหมู่บ้าน
- แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

2) กลุ่มประธาน/คณะกรรมการ/สมาชิก/ผู้รู้ กองทุนหมู่บ้านวังรางน้อย (ระดับหมู่บ้าน) ใช้แบบรายงาน บร. ต่าง ๆ ดังนี้

- แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

3) กลุ่มประธาน/คณะกรรมการ/สมาชิก/ผู้รู้ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ระดับตำบล) ใช้แบบรายงาน บร.ต่าง ๆ ดังนี้

- แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

- แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

(การวิจัยชุมชน, 2545 : 164) กล่าวถึง การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริง เพื่อตอบปัญหาวิจัยหรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้นในทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ สิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหาคำตอบนั้น เรียกว่า ตัวแปร (Variable)

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ (การประเมินเพื่อพัฒนา, 2545 : 66)

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ปัจจัยนำเข้า (I)	กระบวนการ (P)	ผลผลิต (O)
1. นโยบายของรัฐบาล	1. การคัดเลือกผู้กู้	1. จำนวนผู้ได้กู้
2. เงิน 1 ล้านบาท	2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	2. ยอดเงินให้กู้
3. คณะกรรมการหมู่บ้าน	3. การรับชำระหนี้	3. กองทุนสะสม
4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน	4. การทำบัญชี	4. ชื่อเสียงของชุมชน
5. ผู้สมัครขอกู้	5. การช่วยเหลือตลาด	

3.2 หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ปัจจัยนำเข้า (I)	กระบวนการ (P)	ผลผลิต (O)
1. เงินที่ได้กู้มา	1. การทำกิจการถูกวิธี	1. รายได้เป็นเงิน
2. เงินอื่น ๆ	2. การหาตลาดที่ดี	2. ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
3. สถานที่และวัตถุดิบ	3. การหาวัตถุดิบที่ดี	3. ได้ขยายกิจการ
4. เทคนิควิธีทำงาน	4. การทำบัญชี	4. ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น
5. กำลังทำงาน	5. การวิเคราะห์ประเมิน	

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม มีดังนี้

4.1 การใช้แบบสอบถาม (Observation) ได้แก่

- แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

4.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย

- แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)

4.3 การสังเกต (Observation) ได้แก่

- แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านฯ)
- แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)

4.4 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ได้แก่

- แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน มีการจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน มีการกำหนดตัวชี้วัด ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ที่เป็นตัวเลข และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความ การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมีขั้นตอน ดังนี้

5.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1) ผู้นำชุมชน

- ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง
- อบต. ประจำหมู่บ้าน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนแม่บทชุมชนบ้านวังรางน้อย
- หัวหน้าศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความจำเป็นขั้นพื้นฐาน แผนผังหมู่บ้านและข้อมูลอื่น ๆ
- ครูประจำโรงเรียนบ้านวังรางน้อย ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนในชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษา
- ผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็กประจำหมู่บ้าน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กก่อนวัยเรียน
- ประธานและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) หัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัว ให้ข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลในครอบครัวและข้อคิดเห็นอื่น ๆ

3) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ให้ข้อมูลข้อคิดเห็นข้อแลกเปลี่ยน ปัญหา-แนวทางการแก้ไขปัญหา และอื่น ๆ

4) ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพที่ประสบความสำเร็จในชุมชน

5) ข้อมูลอื่น ๆ ตามวาระการประชุม ระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว ซึ่งได้จากแผนพัฒนาตำบล มะเกลือเก่า เอกสารประชุมของหมู่บ้าน เอกสารรายงานของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน และเอกสารการประชุมเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน จากอำเภอสูงเนิน ฯลฯ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

(การประเมินเพื่อพัฒนา, 2545:113-119) กล่าวถึง การวิเคราะห์ (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดเรียงให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแจงความถี่ จำนวนประชากร เพศ อายุ ฯลฯ แล้วสรุปผลเพื่อตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนด ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากการสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุม หรือเอกสารอื่น ๆ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความ เพื่อใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ซึ่งเป็นการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ ซึ่งมีดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชนในระดับท้องถิ่น

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ชุมชนแห่งนี้ตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2524 เดิมใช้ชื่อรวมกับบ้านวังรางใหญ่ หมู่ที่ 6 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา คนกลุ่มแรกที่มาตั้งบ้านเรือนอยู่ คือ นายจ่าน้อย อพยพมาจากบ้านมะเกลือเก่า ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีครัวเรือนจำนวน 10 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 50 คน ประกอบอาชีพเผ่าถ่าน เลี้ยงวัว-ควาย ทำไร่ข้าวโพด เก็บของป่าขาย ต่อมาในปี พ.ศ.2529 มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงได้ตั้งหมู่บ้าน เป็น “บ้านวังรางน้อย” โดยเลือกผู้นำหมู่บ้านคือ นายแสง เลิศกลาง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก

บ้านวังรางน้อย หมู่ที่ 9 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงเนินเป็นระยะทาง ประมาณ 22 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านโนนสมบูรณ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านหัวเขาพัฒนา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านทุ่งสะแบง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านวังรางใหญ่

ทำเลที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ราบสูง สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 1 แห่ง มีคลองน้ำธรรมชาติเหมาะสำหรับการเกษตรได้ตลอดทั้งปี มีภูเขาล้อมรอบหมู่บ้าน คือ ทางทิศเหนือติดกับภูเขาปิ่นแดง ทางทิศตะวันออกติดกับภูเขาหนองบัว และทางทิศตะวันตกติดกับภูเขามะกอก ทั้งบนภูเขาและพื้นราบมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่อาศัยของสัตว์ป่ามากมาย หลายนชนิดและเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนในหมู่บ้านด้วย

(แผนที่ตั้งหมู่บ้านวังรางน้อยและแผนผังหมู่บ้านวังรางน้อยดูได้จากภาคผนวก)

1.2 สภาพปัจจุบัน

ในปัจจุบันบ้านวังรวงน้อย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ คือ นายบรรจง ตอบกลาง มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และมีคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านด้านต่าง ๆ อีก 9 คน การปกครองในหมู่บ้านยึดหลักประชาธิปไตย มีการประชุมปรึกษาหารือและถือเสียงข้างมากเป็นมติในที่ประชุม การบริหารงานในหมู่บ้านแบ่งเป็น 12 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีหัวหน้ากลุ่มเป็นตัวแทน ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างดี

1.2.1 ประชากร

- 1) ในหมู่บ้านมีครัวเรือน 201 ครอบครั้ว มีบ้าน 217 หลังคาเรือน
- 2) มีประชากรทั้งหมด 1,043 คน ชาย 540 คน หญิง 503 คน
- 3) ประชากรจำแนกตามวัย ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ประชากรวัย (ปี)	หญิง	ชาย	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	26	21	47	4.51
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	16	32	48	4.50
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	54	50	104	9.97
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	15	18	33	3.16
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	42	46	88	8.44
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	278	297	575	55.13
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	34	31	65	6.23
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	38	45	83	7.96
รวม	503	540	1,043	100

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามวัย

- 4) ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีฐานะยากจน ได้รับการอุปการะทุกคน ปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน 6 คน

- 5) ในหมู่บ้านมีคนพิการ 11 คน คนพิการได้เรียนทั้ง 11 คน
- 6) การประกอบอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

อาชีพ	ครอบครัว	คิดเป็นร้อยละ
ทำนา	12	5.97
ค้าขาย	14	6.96
ทำสวน	21	10.45
ทำไร่	82	40.80
เลี้ยงสัตว์	34	16.91
รับราชการ	9	4.48
รับจ้าง	29	14.43
รวม	201	100

ตารางที่ 2 แสดงการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน

- 7) ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง สามารถแสดงดังตา

รางที่ 3 ดังนี้

จำนวน (ไร่)	จำนวน (ครอบครัว)	คิดเป็นร้อยละ
1-15 ไร่	28	13.93
6-10 ไร่	51	25.37
11-20 ไร่	69	34.33
21-50 ไร่	26	12.94
50 ไร่ขึ้นไป	17	8.46
ไม่มีที่ทำกิน	10	4.97
รวม	201	100

ตารางที่ 3 แสดงครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

- 8) ที่ดินมีเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 รวม 2,129 ไร่
- 9) ประเภทการทำนา มีทั้งนาหว่านและนาดำ 112 ไร่

1.2.2 การศึกษา

- 1) โรงเรียนระดับประถมในหมู่บ้าน

โรงเรียนบ้านวังรางน้อย ตั้งเมื่อ พ.ศ.2531 มีครู 10 คน จบ
การศึกษาระดับปริญญาตรี 10 คน ครูที่สอนจบวิชา ดังแสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

วิชาเอก	จำนวน (คน)
วิทยาศาสตร์	1
ภาษาอังกฤษ	1
คณิตศาสตร์	1
บริหารการศึกษา	2
การศึกษาปฐมวัย	1
คหกรรมศาสตร์ทั่วไป	1
การประถมศึกษา	2
พลศึกษา	1
รวม	10

ตารางที่ 4 แสดงวิชาที่ครูบ้านวังรางน้อยจบการศึกษา

2) จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาลและชั้นประถมศึกษา
ศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 5 ดังนี้

ระดับชั้น	ห้อง	จำนวนนักเรียน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
อนุบาล 1	1	26	13.98
อนุบาล 2	1	13	6.99
ป.1	1	28	15.05
ป.2	1	25	13.44
ป.3	1	21	11.29
ป.4	1	28	15.05
ป.5	1	25	13.44
ป.6	1	20	10.76
รวม	8	186	100

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนชั้นเรียนและจำนวนนักเรียน

3) ในหมู่บ้านมีศูนย์เลี้ยงเด็ก 1 แห่ง มีครู 2 คน ครูจบการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเด็กจำนวน 37 คน

4) ในหมู่บ้านมีผู้อ่านหนังสือไม่ออก 29 คน

5) ในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและไม่มีโรงเรียน
ทางศาสนา

6) มีสมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้านรวม 98 คน คือ

ระดับประถมศึกษา	9	คน
ระดับมัธยมศึกษา	81	คน
นักศึกษาผู้ใหญ่	-	คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	8	คน

1.2.3 ปัจจุบันในหมู่บ้าน

1) มีร้านค้า 14 ร้าน ไม่มีการจ้างงาน
ขายสินค้าอุปโภค-บริโภค 13 ร้าน

2) มีโรงสีข้าว 1 โรง ไม่มีการจ้างงาน

3) ในหมู่บ้านไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม
บริการซ่อมรถจักรยานและจักรยานยนต์ 1 ร้าน

4) มีสัตว์เลี้ยง วัว 103 ตัว ควาย 7 ตัว เป็ด 52 ตัว ไก่ 791 ตัว
สุกร 47 ตัว

5) มีแหล่งน้ำ (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

บ่อน้ำบาดาล 1 บ่อ ไม่ได้ใช้เพราะเครื่องโยกชำรุด

สระน้ำ 28 สระ ใช้ได้ตลอดปี

ลำห้วย 1 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี

อ่างเก็บน้ำ 1 แห่ง ใช้ได้ตลอดปี

1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

1) มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,956 ไร่ เป็นที่นา 112 ไร่

2) มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ จำนวน 30 เกวียน ขายไปจำนวน
10 เกวียน เก็บไว้รับประทานจำนวน 20 เกวียน

3) ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 5,000 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 2,000 กระสอบ

4) มีผลผลิตอื่น ๆ เช่น ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ดังนี้

- ทำสวนผลไม้ จำนวน 21 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตประมาณ 1,500,000 บาท/ปี
- ทำไร่มันสำปะหลัง จำนวน 72 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตประมาณ 2,000,000 บาท/ปี
- ทำไร่ข้าวโพด จำนวน 68 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตประมาณ 500,000 บาท/ปี
- ทำไร่อ้อย จำนวน 31 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตประมาณ 2,000,000 บาท/ปี
- เลี้ยงโคนม จำนวน 23 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตประมาณ 5,000,000 บาท/ปี
- เลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ จำนวน 11 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตประมาณ 500,000 บาท/ปี
- เลี้ยงไก่พื้นบ้าน จำนวน 106 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตประมาณ 50,000 บาท/ปี

5) มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหาร ครอบครั้วที่ผลิต 2 ครอบครั้ว มีรายได้เข้าหมู่บ้าน ประมาณปีละ 50,000 บาท

6) ราษฎรในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานทำงานต่างถิ่น จำนวน 34 ครอบครั้ว มีจำนวน 59 คน ทุกคนที่ไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้าน รวมทั้งหมดประมาณ ปีละ 700,000 บาท

7) รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปี ในแต่ละครอบครั้ว โดยสรุปรวมทั้งหมดประมาณ

รายได้	ครอบครั้ว	คิดเป็นร้อยละ
1,000 - 5,000	12	5.97
5,001 - 10,000	36	17.91
10,001 - 20,000	47	23.38
20,001 - 30,000	41	20.40
30,001 - 50,000	36	17.91
50,001 - 100,000	29	14.43
รวม	201	100

ตารางที่ 6 แสดงรายได้ของประชากร

1.4 ด้านวัฒนธรรม

1) มีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดวังรางน้อยวนาราม และสำนักสงฆ์ 2 แห่ง ชื่อสำนักสงฆ์เขาหนองบัวธรรมสถาน และสำนักสงฆ์เขาชาด

2) มีพระภิกษุ 15 รูป สามเณร 1 รูป เด็กวัด 3 คน

3) ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษากลาง , ภาษาโคราช และภาษาอีสาน

4) ภูมิปัญญาชาวบ้าน (ผู้รู้/ผู้ชำนาญการ/บุคคลตัวอย่าง)

ด้านเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ การเกษตรผสมผสาน การทำไร่นาสวนผสม การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร อื่น ๆ เป็นต้น

1) ชื่อ นายสมพร ปลื้มกลาง อายุ 45 ปี เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงโคนม ประสบการณ์ 8 ปี อยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2) ชื่อ นายดาว ทูลธรรม อายุ 53 ปี เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงโคนม ประสบการณ์ 8 ปี อยู่บ้านเลขที่ 31/1 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

3) ชื่อ นายก่อ ประจิดร์ อายุ 50 ปี เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงโคนม ประสบการณ์ 8 ปี อยู่บ้านเลขที่ 34 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

4) ชื่อ นายอุดม เจริญ อายุ 62 ปี เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ ประสบการณ์ 3 ปี อยู่บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การจักสาน ได้แก่ ทอเสื่อ/สานกระด้ง/กระติบข้าว/แห/อวน ฯลฯ การช่าง ได้แก่ ช่างตีมีด/เหล็ก/ขวาน/ปืนไอง์ ฯลฯ การแกะสลัก การตัดเย็บเสื้อผ้า อื่น ๆ เป็นต้น

1) ชื่อ นายเปี้ยก ส่งเสริม อายุ 42 ปี เชี่ยวชาญด้านการจักสานแห ประสบการณ์ 9 ปี อยู่บ้านเลขที่ 39/1 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2) ชื่อ นายสนั่น น้อมกลาง อายุ 42 ปี เชี่ยวชาญด้านการจัดสวนแห่ ประสบการณ์ 10 ปี อยู่บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการแพทย์แผนไทย เช่น หมอสมุนไพร หมอคยากลางบ้าน หมอนวดแผนโบราณ หมอยาหม้อ อื่น ๆ เป็นต้น

1) ชื่อ นางห่มาน หวังดีกลาง อายุ 62 ปี เชี่ยวชาญด้านหมอนวดแผนโบราณ ประสบการณ์ 22 ปี อยู่บ้านเลขที่ 2 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2) ชื่อ นางทองสุข สิริเทศ อายุ 60 ปี เชี่ยวชาญด้านหมอนวดแผนโบราณ ประสบการณ์ 21 ปี อยู่บ้านเลขที่ 29/2 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน อื่น ๆ เป็นต้น

1) ชื่อ นายบรรจง ตอบกลาง อายุ 45 ปี เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ป่า ประสบการณ์ 3 ปี อยู่บ้านเลขที่ 116/1 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เช่น ผู้นำในการจัดการกองทุนของชุมชน ผู้นำในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน ผู้นำในการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน อื่น ๆ เป็นต้น

1) ชื่อ นายมาลัย ลือสูงเนิน อายุ 61 ปี เชี่ยวชาญด้านกองทุนฌาปนกิจศพ ประสบการณ์ 5 ปี อยู่บ้านเลขที่ 78 หมู่ที่ 9 บ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านศิลปกรรม เช่น การวาดภาพ (จิตรกรรม) การปั้น (ประติมากรรม) นาฏศิลป์ ดนตรี การแสดง การละเล่นพื้นบ้าน นันทนาการ อื่น ๆ เป็นต้น

1) ชื่อ นางสุภา คุ่มกระโทก อายุ 42 ปี เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ประสบการณ์ 15 ปี เป็นครูสอนสอนนักเรียนโรงเรียนบ้านวังรางน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านโภชนาการ เช่น ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์ และปรับปรุงแต่งอาหารและยาได้ เหมาะสมตามความต้องการของร่างกาย ภายในสภาวะการต่าง ๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก อื่น ๆ เป็นต้น

1) ชื่อ นางบัวรี แก้วสูงเนิน อายุ 64 ปี เชี่ยวชาญด้านแปรรูปอาหาร ประสบการณ์ 30 ปี อยู่บ้านเลขที่ 17 หมู่ที่ 9 บ้านวังรวงน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2) ชื่อ นางไผ่ เจริญ อายุ 64 ปี เชี่ยวชาญด้านแปรรูปอาหาร ประสบการณ์ 30 ปี อยู่บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 9 บ้านวังรวงน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านองค์กรชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มออมทรัพย์ องค์กร ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มจักสาน กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มตีมีด ตีขวาน เครื่องมือที่ทำจากเหล็ก กองทุนสวัสดิการชุมชนกองทุนอื่น ๆ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ น้ำ ดิน และอื่น ๆ

1) ชื่อกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติวังรวงน้อย กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ ปลูกป่า ดูแลรักษาป่า ป้องกันไฟป่า จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ปล่อยเงินกู้ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2542 ประธานกลุ่มชื่อ นายบรรจง คอบกลาง อายุ 45 ปี หมู่ที่ 9 บ้านวังรวงน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 97 คน ปัจจุบัน 142 คน เดิมกลุ่มมีทุนก่อตั้ง 14,200 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีทุน 197,653 บาท

2) ชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ รับฝากเงิน ปล่อยเงินกู้ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2536 ประธานกลุ่มชื่อ นายสมพร ปลื้มกลาง อายุ 45 ปี อยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 9 บ้านวังรวงน้อย ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

5) ในรอบหนึ่งปีในหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณี

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณี	ขึ้นปีใหม่ ทำบุญตักบาตร
เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณี	ไม่มี
เดือนมีนาคม	ทำบุญประเพณี	ปฏิบัติธรรม 7 วัน
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณี	สงกรานต์ , งานประจำปี
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณี	ผ้าป่าสามัคคี , เลี้ยงดาปู่
เดือนมิถุนายน	ทำบุญประเพณี	ไม่มี
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณี	เข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	ทำบุญประเพณี	วันแม่ ทำบุญตักบาตร

เดือนกันยายน	ทำบุญประเพณี	ไม่มี
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณี	วันออกพรรษา
เดือนพฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี	วันลอยกระทง
เดือนธันวาคม	ทำบุญประเพณี	วันพ่อ ทำบุญตักบาตร

6) ผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านให้ความนับถือในหมู่บ้าน

4.6.1 นายแสง	เลิศกลาง
4.6.2 นายเหลือ	ปิดชาติ
4.6.3 นายดาว	แคนสูงเนิน
4.6.4 นายมาลัย	ลือสูงเนิน
4.6.5 นายบรรจง	ตอบกลาง

7) ถ้าราษฎรในหมู่บ้านมีความจำเป็นเรื่องเงินจะไปขอความช่วยเหลือจาก กองทุนหมู่บ้าน , ออมทรัพย์หมู่บ้าน , ธนาคารหมู่บ้าน , ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์ และแหล่งเงินกู้อื่น ๆ

1.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1) คณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายบรรจง ตอบกลาง	การศึกษาสูงสุด	ป.6
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายมนัส นิยมกลาง	การศึกษาสูงสุด	ป.6
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายเปี้ยก ส่งเสริม	การศึกษาสูงสุด	ป.6

มีคณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. นายบุญหลาย	สระก้อม	การศึกษาสูงสุด	ป.4
2. นายอนันท์	แก๊สสูงเนิน	การศึกษาสูงสุด	ป.4
3. นายสมพร	ปลื้มกลาง	การศึกษาสูงสุด	ม.3
4. นายสมพันธ์	แก๊สสูงเนิน	การศึกษาสูงสุด	ป.4
5. นายสวัสดิ์	นามะเริง	การศึกษาสูงสุด	ป.4
6. นางเกษร	พบกลาง	การศึกษาสูงสุด	ป.4
7. นายประยงค์	สุขกลาง	การศึกษาสูงสุด	ป.4
8. นางบัวผัน	ปรารังสูงเนิน	การศึกษาสูงสุด	ป.6
9. นายสมชาย	สระก้อม	การศึกษาสูงสุด	ป.4

2) สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน คือ

1. นายสมพันธ์	แก๊สสูงเนิน	การศึกษาสูงสุด	ป.4
2. นายชัชวาล	ชศกลาง	การศึกษาสูงสุด	ป.4

3) ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มอะไรบ้าง

1. กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน ตั้งขึ้น พ.ศ.2542
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตั้งขึ้น พ.ศ.2536
3. กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติวังรางน้อย ตั้งขึ้น พ.ศ.2543

4) รายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับหมู่บ้าน

ทั้งหมู่บ้านมีผู้ติดยาเสพติดชนิดร้ายแรง (ยาบ้า)	5	คน
รถยนต์	12	คัน
มอเตอร์ไซด์	57	เครื่อง
รถไถนาเดินตาม	29	คัน
มีไฟฟ้าใช้	201	ครัวเรือน
มีประปา	201	ครัวเรือน
ตู้เย็น	173	เครื่อง
พัดลม	247	เครื่อง
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	182	ครัวเรือน
ทีวีสี	179	เครื่อง
โทรศัพท์สาธารณะ	7	เครื่อง
หอกระจายข่าว	1	แห่ง
ภาชนะเก็บน้ำฝน	201	ครัวเรือน
ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน	201	ครัวเรือน

5) ปัจจุบันมีป่าไม้

ป่าดอนปู่ตา	3	ไร่
ป่าช้า	13	ไร่
ป่าในวัด	21	ไร่
ป่าสงวน	110	ไร่
ป่าสาธารณะประโยชน์	4	ไร่

๑) ราษฎรในหมู่บ้านเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ เช่น ธ.ก.ส./ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน/กข.คจ. จำนวน 162 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 10,000,000 บาท ดอกเบี้ยของสถาบันการเงินประมาณ 2-12 บาทต่อปี คิดหนี้รายทุนจำนวน 48 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 2,000,000 บาท ดอกเบี้ยของรายทุนคิดร้อยละประมาณ 5-10 บาทต่อเดือน

7) ผู้สื่อข่าวสารธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ นางเกษร พบกลาง

8) ผู้สื่อข่าวประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน คือ นายบรรจง ตอบกลาง

9) ในหมู่บ้าน รอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีโครงการของรัฐ หรือ อบต. เข้ามาพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้านอะไรบ้าง

1) โครงการชุดบ่อภัยแล้ง โดยหน่วยงาน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เข้ามา พ.ศ.2536 ผลการดำเนินการ เกษตรกรมีสระน้ำสำหรับเก็บกักน้ำเพื่อทำการเกษตร

2) โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยหน่วยงานรัฐบาล เข้ามา พ.ศ.2544 ผลการดำเนินการ คือ จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และปล่อยเงินกู้ยืมแก่สมาชิก

10) ในหมู่บ้านมีโครงการของเอกชน (NGO) เข้ามาพัฒนาช่วยเหลือหมู่บ้านในเรื่องอะไรบ้าง

โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ โดยหน่วยงานการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เข้ามา พ.ศ.2542 ผลการดำเนินการ ชาวบ้านช่วยกันดูแลรักษาป่า ปลูกป่า ป้องกันไฟป่า จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก

11) ความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านมีดังนี้

- 1) ประกันราคาสินค้าเกษตรทุกชนิด
- 2) ต้องการพันธุ์พืชที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด
- 3) ต้องการบิยคุณภาพดีและราคาถูก
- 4) ต้องการให้มีโรงงานแปรรูปผลิตผลในชุมชน
- 5) ต้องการมีเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอ

12) ในหมู่บ้านแต่ละปีสามารถเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีร้านค้า ฯลฯ ได้ปีละประมาณ 40,000 บาท

13) โรคระบาดในพืชและสัตว์เลี้ยงหรือคนในหมู่บ้าน ที่พบมากในรอบ 5 ปีมานี้ คือ

- โรคพืช ได้แก่ เชื้อราใบ, เชื้อราหัวมันสำปะหลัง เพลี้ยไฟ
- โรคสัตว์ ได้แก่ ปากเปื่อย, เท้าเปื่อย, ท้องร่วง, พยาธิ

- โรคในคน ได้แก่ ท้องร่วง, ไข้เลือดออก, พยาธิ

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจว่าการมีกองทุนหมู่บ้านเป็นการช่วยให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ มีการจ้างงานและมีรายได้ เพื่อพัฒนาในชุมชนมีความเจริญยิ่งขึ้น แต่ก็มีสมาชิกบางคนที่เข้าใจว่าเงิน 1 ล้านบาทเป็นเงินให้เปล่า โดยที่รัฐบาลไม่ขอคืน คณะกรรมการจึงได้ชี้แจงรายละเอียดเพื่อทำความเข้าใจ

2) เงิน 1 ล้านบาท เมื่อได้รับจัดสรรจากรัฐบาลแล้ว กองทุนหมู่บ้านวังรางน้อย ได้ดำเนินการปล่อยเงินกู้ เพื่อให้สมาชิกได้กู้ยืมไปประกอบอาชีพ

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านวังรางน้อย ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ จำนวน 15 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. นายสมพร ปลื้มกลาง	ประธานกรรมการ	ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. นายบรรจง คอบกลาง	รองประธานกรรมการ	ผู้ใหญ่บ้าน
3. นายชัชวาล ยศกลาง	รองประธานกรรมการ	สมาชิกอบต.
4. นายมนัส น้อมกลาง	เลขานุการ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
5. นางชวนคิด ศรีจันทร์	เหรัญญิก	เกษตรกร
6. น.ส.พยงค์ เพ็ชรมกระ	ผู้ช่วยเหรัญญิก	เกษตรกร
7. นายเป็ยก ส่งเสริม	ประชาสัมพันธ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
8. นางนิต ชุนสูงเนิน	ตรวจสอบภายใน	ผู้ดูแลเด็ก
9. นายสวัสดิ์ นามมะเว็ง	กรรมการ	เกษตรกร
10. นายสวาท อัครสูงเนิน	กรรมการ	เกษตรกร
11. นางสำเนียง ยศกลาง	กรรมการ	เกษตรกร

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
12.นายก้าว พลศรี	กรรมการ	เกษตรกร
13.นางเสงี่ยม ไค้งนอก	กรรมการ	เกษตรกร
14.นายชำนาญ คำกระโจม	กรรมการ	ประธานกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์
15.นางทองมี เมืองแสน	กรรมการ	เกษตรกร

ตารางที่ 7 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน ฯ พบว่า

การคัดเลือกผู้กู้พิจารณาจากรายได้ ความสามารถในการชำระหนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน และความเหมาะสมอื่น ๆ ของผู้กู้ โดยผ่านมติในที่ประชุมของคณะกรรมการกองทุนบ้านวังรวงน้อย อนุมัติให้กู้เงินจำนวน 64 ราย ดังตารางต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อสมาชิกผู้กู้	อาชีพ	จำนวนวงเงินกู้
1.	นายเจ็ด รำกลาง	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
2.	นายพุทธ นามมะเริง	ทำไร่มันสำปะหลัง	20,000
3.	นายสมบูรณ์ เนื้อไม้หอม	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
4.	นายมิตร ขุนสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
5.	นายบรรจง กนก	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
6.	นายจัน กระจันกลาง	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
7.	นายทองใบ เนื้อไม้หอม	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
8.	นายเกลี้ยง เนื้อไม้หอม	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
9.	นายมนัส น้อมกลาง	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
10.	นายสวัสดิ์ นามมะเริง	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
11.	นายไชย ศรีสันเทียะ	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
12.	นายอุดม รักตลาด	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
13.	นายอำนาจ ไค้งนอก	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
14.	นายน้อย ยศกลาง	เลี้ยงโคนม	5,000

ลำดับที่	ชื่อสมาชิกผู้กู้	อาชีพ	จำนวนวงเงินกู้
15.	นายอนันท์ แก้วสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	14,000
16.	นายสมหวัง ยัดสูงเนิน	เลี้ยง ไก่	10,000
17.	นายสมทรง แก้วสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	12,000
18.	นายโกกี้ ขุนเจริญ	เลี้ยง ไก่	15,000
19.	นายโกวิน ขุนเจริญ	เลี้ยง ไก่	10,000
20.	นายใจ ยศกลาง	เลี้ยง ไก่	15,000
21.	นายดาว ทูลธรรม	เลี้ยง ไก่	15,000
22.	นายเป็ชก ส่งเสริม	บริการซ่อมยานยนต์	20,000
23.	นายเฉลิม ปัดดาดี	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
24.	นายจ๋านงค์ น้ำเพชร	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
25.	นายสมพงษ์ ปลื้มกลาง	เลี้ยง ไก่	15,000
26.	นายคำรงค์ สุพิมาย	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
27.	นายสัมพันธ์ แก้วสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
28.	นายขจร ปราบจิตร	เลี้ยง ไก่	5,000
29.	นางสายจิตร โกศาศรี	ทำไร่มันสำปะหลัง	12,000
30.	นางสุทิน คำกระโจม	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
31.	นางสมัย ปัดดาดี	ทำไร่มันสำปะหลัง	12,000
32.	นางพวงค์ เทียมกระโทก	ค้าขาย	15,000
33.	นางศรีนวล สมพงษ์	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
34.	นางอำไพ อินตรา	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
35.	นางรวง กอกกลาง	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
36.	นางรำพัน รวากลาง	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
37.	นางจำเนียร ปัดธานี	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
38.	นางนิศ ขุนสูงเนิน	เลี้ยง ไก่	15,000
39.	นางทองทิพย์ จตุเทน	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
40.	นางแก้ว แพ้ไชสง	เลี้ยง ไก่	15,000
41.	นางทองหล่อ บรรยง	เลี้ยง ไก่	15,000
42.	นางพรพนา ปลื้มกลาง	เลี้ยง ไก่	15,000

ลำดับที่	ชื่อสมาชิกผู้กู้	อาชีพ	จำนวนวงเงินกู้
43.	นางตัณญา ปัสสัมกลาง	เลี้ยงโคนม	20,000
44.	นางสำเรียง โยสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
45.	นางทองคุณ แรมไธสง	ทำไร่มันสำปะหลัง	7,000
46.	สำราญ เพ็ญสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	14,000
47.	นางตามล แดงสูงเนิน	ค้าขาย	12,000
48.	นางดอกไม้ นามมะเริง	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
49.	นางชวนคิด ศรีจันทร์	ทำไร่มันสำปะหลัง	16,000
50.	นางตุ่น ยอดแก้ว	ทำไร่มันสำปะหลัง	14,000
51.	นางไพริน น้อมกลาง	ค้าขาย	15,000
52.	นางสอิ่ง ทันไธสง	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
53.	นางดุ่ม สระก่อม	ทำไร่มันสำปะหลัง	5,000
54.	นางสนม ด้อมสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	8,000
55.	นางทองมี เมืองแสน	ทำไร่มันสำปะหลัง	20,000
56.	นางสมทรง อัดสูงเนิน	เลี้ยงโคนม	15,000
57.	นางตาล เชียงใหม่	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
58.	นางกำแพง อ่อนละมูล	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
59.	นางจำเนียร ทัดสูงเนิน	ทำไร่มันสำปะหลัง	15,000
60.	นางนวล กลิ่นกลาง	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
61.	นางเช้า ลีกานิล	ค้าขาย	7,000
62.	นางชม ยศกลาง	ทำไร่มันสำปะหลัง	10,000
63.	นางบุญถม ออสูงเนิน	เลี้ยงโคนม	10,000
64.	นายสมร กระจ่อมกลาง	เลี้ยงโคนม	10,000

ตารางที่ 8 แสดงรายชื่อสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

การทำบัญชีมีขั้นตอนและการลงรายละเอียดตามแบบฟอร์ม บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด โดยทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ได้จัดทำบัญชีมียอดเงินคงเหลือในบัญชีกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 352,728.46 บาท และมีเงินค้างชำระ 665,650 บาท

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1) ผลโดยตรง พบว่า ทำให้เห็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการกระจายเงินลงสู่ท้องถิ่น ได้ถึงมือประชาชน โดยเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านวังรางน้อย

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า การพิจารณาจัดสรรเงินให้แก่ผู้กู้ได้ผู้ในรอบแรก อาจเกิดปัญหาเมื่อผู้กู้ในรอบแรกมีความประสงค์จะกู้ต่อเพื่อทำกิจการให้ต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาขัดแย้งกับผู้กู้ในรอบต่อไป

3) ผลกระทบโดยอ้อม เนื่องจากโครงการเริ่มต้นในระยะแรก ผลต่อการบริหารยังไม่สามารถประเมินได้มากนัก คาดว่าในระยะยาวเงินกองทุนหมู่บ้านจะมีดอกเบี้ยเงินกู้หมุนเวียนมากพอที่จะสามารถเป็นเงินทุนสมทบกองทุนอื่น ๆ ได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วย B จากประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำไร่มันสำปะหลัง เลี้ยงโคนม ค้าขาย และบริการซ่อมรถจักรยาน-จักรยานยนต์ ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์จนถึงปัจจุบัน จะเป็นผู้ที่นำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในอาชีพได้เป็นอย่างดี

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

จุดเด่น คือ สมาชิกผู้กู้นำเงินไปประกอบอาชีพ ดังนี้

1. ปศุกิจ ได้แก่ ปศุมันสำปะหลัง จำนวน 44 ราย เป็นเงิน 524,000 บาท ในงวดแรกชำระหนี้ตรงตามวัตถุประสงค์
2. เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงโคนม จำนวน 15 ราย เป็นเงิน 245,000 บาท ในงวดแรกชำระหนี้ตรงตามวัตถุประสงค์
3. ค้าขาย ได้แก่ ขายอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องอุปโภคและบริโภค จำนวน 4 ราย เป็นเงิน 30,000 บาท ในงวดแรกชำระหนี้ตรงตามวัตถุประสงค์
4. บริการซ่อมรถจักรยานและจักรยานยนต์ จำนวน 1 ราย เป็นเงิน 20,000 บาท ในงวดแรกชำระหนี้ตรงตามวัตถุประสงค์

จุดด้อย คือ จำนวนที่ได้จากการกู้กองทุนหมู่บ้านวังรวงน้อย ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง สมาชิกผู้ยากจนจริง ๆ ไม่สามารถกู้เงินได้ เพราะมีปัญหาการหาผู้ค้ำประกัน เนื่องจากไม่มั่นใจว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขและระเบียบการชำระหนี้ได้หรือเปล่า

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

จุดเด่น การนำเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านไปประกอบอาชีพ สามารถเป็นเงินทุนหมุนเวียนและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

จุดด้อย มีสมาชิกผู้กู้บางรายนำเงินไปใช้ไม่ถูกวิธี ใช้จ่ายนอกเหนือจากการประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นการก่อหนี้สินเพิ่มขึ้น

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง ผู้กู้มีการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดการว่างงาน
2) ผลกระทบโดยตรง จากการปล่อยเงินกู้ในปีแรก มีผู้กู้รายละ 5,000-20,000 บาท เป็นจำนวนเงินจัดสรรให้กู้ที่ยังไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินกิจการ อาชีพของสมาชิกบางราย แต่ก็ยังถือว่าเป็นเงินทุนหมุนเวียน

3) ผลกระทบโดยอ้อม ในการชำระหนี้ในแต่ละงวด ผู้กู้ส่วนใหญ่จะต้องหาเงินจากแหล่งอื่นมาชำระหนี้ ไม่ใช่เงินซึ่งเป็นผลจากการประกอบอาชีพตามที่แจ้งไว้

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพทำไร่มันสำปะหลัง มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกง่าย ทนต่อความแห้งแล้ง หัวดก น้ำหนักดี ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของพันธุ์มันสำปะหลัง หลังจากปลูกประมาณ 8-10 เดือน ก็สามารถขายผลผลิตได้ มีตลาดรับซื้อที่แน่นอน ส่วนราคาจะขึ้นลงตามความต้องการของตลาด ราคารับซื้อหัวมัน ประมาณ กิโลกรัมละ 0.70 – 1.50 บาท เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมักจะประสบปัญหาขาดทุนเนื่องจากราคารับซื้อหัวมันสำปะหลังตกต่ำ กิโลกรัมละไม่ถึง 1.00 บาท

ขั้นตอนในการปลูกมันสำปะหลัง คือ

1. เตรียมดินพันธุ์ที่นิยม คือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ พันธุ์ระยอง ฯลฯ
2. เตรียมดิน โดยการไถ 2 ครั้ง แล้วกร่อง
3. ปลูกตามที่กร่องไว้ โดยตัดต้นมันสำปะหลังเป็นท่อน ๆ ประมาณ 7 นิ้ว
4. ทำรุ่นวัชพืช ประมาณ 2 ครั้ง พร้อมทั้งใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 1 ครั้ง
5. หลังจากปลูกแล้วประมาณ 8-10 เดือน ก็สามารถขายผลผลิตได้ ผลผลิตโดยประมาณ 3,000-4,000 กิโลกรัม ต่อไร่

3.2 อาชีพเลี้ยงโคนม เป็นอาชีพต้องใช้เงินลงทุนสูง เกษตรกรต้องมีความอดทน ต่อความยากลำบากในการประกอบอาชีพ จะต้องเตรียมคอกวัว แยกตามขนาดของวัว มีโรงรีด น้ํานม และอุปกรณ์รีดนมวัวที่ได้มาตรฐาน มีโรงเรือนสำหรับเก็บอาหารสำเร็จรูปและฟางแห้งใน 1 วัน สามารถรีดน้ํานมได้ 2 ครั้ง เช้า-เย็น น้ํานมดิบนำไปส่งที่สหกรณ์โคนม สาขาสูงเนิน ราคา กิโลกรัมละ 12 บาท เกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการขายน้ํานมดิบ โดยประมาณ 4,000 บาท/วัว 1 ตัว/เดือน การรักษาโรคและฉีดวัคซีนเป็นหน้าที่ของปศุสัตว์อำเภอสูงเนินมาให้บริการเป็นประจำ กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ยังมีความต้องการกู้เงินเพื่อขยายกิจการอีกเป็นจำนวนมาก

3.3 อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่มีรายได้ดี มีเงิน หมุนเวียนทุกวัน ผู้ประกอบอาชีพ ได้ซื้อสินค้าอุปโภค-บริโภค ที่มีคุณภาพ ราคาถูก จากร้านค้าส่ง แล้วนำมาขายให้กับสมาชิกใน หมู่บ้าน ในราคาที่ยุติธรรม

3.4 อาชีพบริการซ่อมรถจักรยานและจักรยานยนต์ เป็นอาชีพที่มีรายได้ดี มีเงิน หมุนเวียนทุกวัน มีความอดทนและสุภาพในการบริการลูกค้า จำหน่ายอะไหล่ อุปกรณ์และซ่อมรถ จักรยาน-จักรยานยนต์ ทั้งในและนอกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการบริการที่สร้างความประทับใจให้กับลูกค้า

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปได้ ดังนี้

4.1 ผลที่เกิดจากปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เกิดกองทุน 1 ล้านบาท โดยมีคณะกรรมการ เป็นผู้บริหารงาน มีกองทุนสะสมของสมาชิก มีผู้สมัครขอกู้ และเงินที่ผู้กู้ชำระคืน ฯลฯ

4.2 ผลที่เกิดจากระบวนการ ได้แก่ เกิดการบริหารงานตามหลักการที่ถูกวิธี เกิด การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองและชาวบ้านและแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน ฯลฯ

4.3 ผลที่เกิดจากผลผลิต ได้แก่ มีการจ้างงาน มีรายได้ มีเงินหมุนเวียนในชุมชน ฯลฯ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านวังรางน้อย หมู่ที่ 9 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีข้อสรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้านวังรางน้อย พบว่า

1.1 สภาพภูมิประเทศที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ราบสูง มีภูเขาและป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตลอดปี สภาพที่ดินเป็นดินร่วนปนทราย เหมาะสำหรับการเกษตร ปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ มีระบบสาธารณสุขที่อำนวยความสะดวกให้กับประชากรในชุมชน ได้แก่ ถนนคอนกรีต ไฟฟ้า ประปา โรงเรียน โทรศัพท์ ฯลฯ

1.2 การปกครองยึดหลักระบอบประชาธิปไตย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำและมีคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อบต. เป็นผู้ดูแลและบริหารงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีประชากรทั้งหมดจำนวน 1,043 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม มีจำนวน 575 คน คิดเป็นร้อยละ 55.13 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญ เพราะอยู่ในวัยเรียนรู้และวัยทำงาน

1.3 การประกอบอาชีพของประชากร มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก คือ ทำไร่ทำน ลำปะลั้ ทำไร่ข้าวโพด ทำไร่ถั่ว ทำสวนผลไม้ และเลี้ยงโคนม จำนวน 115 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 57.21 ของผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด ปัญหาของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ในบางปีที่มีฤดูแล้งมากจะทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุนจากการขายผลผลิต ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะเป็นเรื่องของธรรมชาติ แต่เกษตรกรก็พยายามหาอาชีพเสริมเพื่อที่จะมีรายได้ให้กับครอบครัว บางรายไปทำงานก่อสร้างหรืองานอื่น ๆ นอกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาอีกทางหนึ่ง

1.4 การศึกษาในระดับต้น มีศูนย์เด็กเล็ก สำหรับรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน และมีโรงเรียนบ้านวังรางน้อย สำหรับเด็กอนุบาลและระดับประถมศึกษา ส่วนการศึกษาผู้ใหญ่จะมีครูจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้สอน ในระดับมัธยมและระดับอุดมศึกษาจะต้องไปเรียนนอกหมู่บ้าน

1.5 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง มีรายได้ จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ และรับจ้าง ปีละประมาณ 12,300,000 บาท และมีหนี้สินปัจจุบัน ประมาณ 12,000,000 บาท ซึ่งแสดงถึงการมีเศรษฐกิจดีมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน

1.6 ด้านวัฒนธรรม ประชากรวังรวงน้อยมีความเป็นอยู่แบบสังคมไทยมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นับถือผู้มีอาวุโส รักษาและสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาชาวบ้าน มีวัดและสำนักสงฆ์ เป็นสถานประกอบพิธีทางศาสนา และพิธีสำคัญต่าง ๆ ของหมู่บ้าน มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อให้สมาชิกฝากเงินและกู้ยืมเงิน ซึ่งแสดงถึงความสามัคคีของประชากรในชุมชน แต่การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หลายกลุ่ม ทำให้เกิดความอิจฉาและแบ่งพรรคพวกกัน ซึ่งเป็นข้อเสียของชุมชน

1.7 ด้านการพัฒนาหมู่บ้าน มีโครงการของรัฐบาลและโครงการของเอกชนที่เข้ามาพัฒนาช่วยเหลือหมู่บ้าน ได้แก่ โครงการชุดบ่อภัยแล้ง โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งช่วยให้หมู่บ้านวังรวงน้อยมีความเจริญยิ่งขึ้น เพราะชาวบ้านได้รับข่าวสาร อบรมและดูงาน ทั้งในและนอกหมู่บ้าน แล้วนำมาพัฒนาหมู่บ้านตนเอง

2 จากการศึกษาทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรวงน้อย พบว่า

จากการสัมภาษณ์สมาชิกหลังจากการจัดตั้งกองทุน และการจัดสรรเงินกู้สำเร็จแล้ว สมาชิกมีความคิดเห็น พอสรุปได้ดังนี้

จุดเด่น สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดตั้งกองทุนบ้านวังรวงน้อย เพราะเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีเงินกองทุนหนึ่งล้านบาทให้กู้ยืม เป็นการช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนให้มีการจ้างงาน มีรายได้ และทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น

จุดด้อย สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1) การจัดสรรจำนวนเงินกู้ยืมยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกบางราย รัฐบาลควรมีเงินให้กู้ยืม โดยระบอบอาชีพ และจำกัดจำนวนเงิน โดยใช้กฎระเบียบข้อบังคับเดียวกันทั่วประเทศ

2) การให้กู้ยืมเงินเพียงหนึ่งปี เป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป ผู้กู้บางรายต้องใช้เวลาประกอบอาชีพต่อเนื่องมากกว่า 1 ปี จึงจะขายผลผลิตได้ ดังนั้นควรเพิ่มระยะเวลาการกู้ยืมให้มากกว่า 1 ปี

3) การจัดสรรเงินกู้ไม่ยุติธรรม เพราะสมาชิกที่มีฐานะยากจนจริง ๆ ไม่สามารถกู้ยืมเงินได้ เพราะมีปัญหาการหาผู้ค้ำประกัน เนื่องจากไม่มั่นใจว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขและระเบียบการชำระหนี้ได้หรือเปล่า

4) คณะกรรมการไม่มีการประชุมชี้แจงข่าวสาร หลังจากปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเงินทำให้เกิดปัญหาความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกองทุนและไม่หาแนวทางแก้ไข จึงควรมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบจากส่วนกลาง ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละกองทุนทุก ๆ เดือน จึงจะเป็นการสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้เป็นอย่างดี

3 การศึกษากระบวนการดำเนินงาน และการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย

3.1 การเกิดกองทุน ประชากรในหมู่บ้านวังรางน้อยให้ความร่วมมือในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เป็นอย่างดี เพราะเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้กู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ แต่ชาวบ้านมักจะขาดการวางแผนในการนำเงินไปใช้ในทางที่เหมาะสม การมีเงินกองทุนหมู่บ้านให้กู้ยืมพร้อมทั้งมีงานที่เหมาะสมให้กับชุมชน เพื่อให้เกิดรายได้ที่มั่นคง จะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้เป็นอย่างดี

3.2 การบริหารกองทุน มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและแบ่งหน้าที่การทำงานตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ จากการดำเนินงานที่ผ่านมา การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อยเกิดปัญหาแต่ยังไม่ประชุมปรึกษา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ควรมีการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประจำตำบล มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางบริหารและจัดการเอกสารต่าง ๆ โดยใช้กฎระเบียบข้อบังคับเดียวกันทั่วประเทศ หรือควรให้ธนาคารออมสินดำเนินการในรูปแบบเดียวกับโครงการธนาคารประชาชนจะประสบความสำเร็จมากกว่าให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการรับ ผิดชอบ

3.3 กฎระเบียบข้อบังคับกองทุน หลังจากกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อยได้จัดตั้งมาแล้วระยะหนึ่ง เมื่อครบกำหนดชำระหนี้ในงวดแรก สมาชิกผู้กู้บางรายเกิดปัญหาไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามระเบียบที่กำหนดไว้ เพราะผู้กู้ได้นำเงินไปลงทุนทำการเกษตร จะต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 8-12 เดือน จึงจะขายผลผลิตได้ จึงต้องการให้เปลี่ยนแปลงระเบียบการชำระเงินจากการชำระทุก ๆ 3 เดือน เป็นการชำระเมื่อครบ 1 ปี ซึ่งทางคณะกรรมการได้รับทราบปัญหาแล้วจะต้องรอกการจัดเวทีประชาคมเมื่อครบ 1 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย

4. จากการศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย สรุปได้ว่า

ชาวบ้านให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับเป็นอย่างดี เพราะได้รับประโยชน์จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลทำให้เงิน 1 ล้านบาท ยังคงอยู่ในชุมชนต่อไป แต่ก็ยังมีสมาชิกบางรายไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้เกิดความขัดแย้งในการบริหารกองทุน ซึ่งเป็นผลทำให้การเติบโตของกองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย เป็นไปอย่างล่าช้า

5. จากการประเมินประสิทธิภาพของผู้กู้ในการนำเงินไปใช้ประกอบอาชีพ สรุปได้ว่า

กองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย มีสมาชิกผู้กู้จำนวน 64 ราย สามารถชำระหนี้ในงวดแรกได้ จำนวน 63 ราย คิดเป็น ร้อยละ 98.44 ของจำนวนผู้กู้ ซึ่งแสดงว่าผู้กู้สามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่ยังไม่สามารถสรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้าน บ้านวังรางน้อย ประสบความสำเร็จหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด เพราะจะต้องให้ถึงกำหนดระยะเวลา 1 ปี ของการกู้ยืมเงิน จึงจะสรุปและทราบผลของการประเมินโครงการได้

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.**

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.** ชุดการ

เรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาสารนิพนธ์.** ชุดการเรียนรู้ด้วย

ตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กองทุนเพื่อสังคม, สำนักงาน. **แผนชุมชนพึ่งตนเอง แบบชาวบ้าน. เอกสารประกอบการบรรยาย,**
สทบ (อัครสำเนา)

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน “บ้านวังรางน้อย”. (2544). “**ระเบียบข้อบังคับ**” กองทุนหมู่บ้าน

“บ้านวังรางน้อย”. (อัครสำเนา).

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงาน.

(2544). **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและ**
ชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงาน.

(2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและ**
ชุมชนเมืองแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงาน.

(2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**
แห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงาน.

(2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุม**
ชนเมืองแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด